

**Uchwała Nr _ /21
Rady Powiatu Mogileńskiego
z dnia _ listopada 2021 r.**

**w sprawie przyjęcia „Programu Oddziaływań Korekcyjno – Edukacyjnych dla Osób
Stosujących Przemoc w Rodzinie w Powiecie Mogileńskim na lata 2021 – 2026”**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3 i 3a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920, z 2021 r. poz. 1038, 1834) oraz art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249)

**Rada Powiatu Mogileńskiego
uchwała, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Program Oddziaływań Korekcyjno – Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie w Powiecie Mogileńskim na lata 2021 – 2026”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Mogileńskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Powiatu

Robert Musidlowski

Karolina Madzińska

RADCA PRAWNY
BD-1378

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. W związku z tym został sporządzony „Program Oddziaływań Korekcyjno – Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie w Powiecie Mogileńskim na lata 2021 – 2026”.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest zasadne.

**PROGRAM ODDZIAŁYWAŃ
KOREKCYJNO - EDUKACYJNYCH
DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC
W RODZINIE
W POWIECIE MOGILEŃSKIM
NA LATA 2021-2026**

Mogilno 2021

Spis treści

Wstęp.....	3
1. Podstawy prawne Programu Oddziaływań Korekcyjno - Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie	4
2. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Mogileńskiego.....	5
3. Założenia Programu Oddziaływań Korekcyjno - Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie.....	12
4. Cele Programu Oddziaływań Korekcyjno - Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie.....	13
5. Zagrożenia w realizacji Programu Oddziaływań Korekcyjno - Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie	14
6. Adresaci Programu Oddziaływań Korekcyjno - Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie.....	15
7. Warunki uczestnictwa w Programu Oddziaływań Korekcyjno - Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie	15
8. Podmioty i osoby realizujące Programu Oddziaływań Korekcyjno - Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie na terenie Powiatu Mogileńskiego	16
9. Źródła finansowania Programu Oddziaływań Korekcyjno - Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie	18
10. Czas realizacji Programu Oddziaływań Korekcyjno - Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie	18
11. Monitoring i ewaluacja Programu Oddziaływań Korekcyjno - Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie	18
Spis tabel.....	19

„Stosowanie przemocy wynika najczęściej

*z niemożności rozwiązania przez ludzi podstawowych problemów swojego życia,
z niemożności kochania innych, nieumiejętności zrealizowania własnych możliwości.
Nie mogąc kochać, człowiek zaczyna poniżać innych ludzi i sprawiać im ból”*

Erich Fromm

Wstęp

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem, które towarzyszy człowiekowi od lat i stanowi problem natury prawnej, moralnej, psychologicznej i społecznej. Jest to problem bardzo złożony i często skrywany w tzw. „czterech ścianach”. Najgorszy jest fakt, iż w przypadku występowania przemocy w rodzinie sprawcą staje się osoba najbliższa dla ofiary. Kiedy członkowie rodziny tracą poczucie bezpieczeństwa oraz zaburzone zostają relacje oparte na miłości i akceptacji, rodzina przestaje prawidłowo realizować swoje podstawowe zadania. Wówczas niezbędna staje się interwencja pomocowa instytucji do tego powołanych.

Podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie wymaga, aby kierowane były one zarówno do osób doświadczających przemocy jak i do osób stosujących przemoc. Kompleksowe działania w tym zakresie nie mogą nie zawierać w swych zapisach programów korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy. Realizacja tychże programów uzupełnia organizację pomocy osobom dotkniętym przemocą, a tym samym przyczynia się do przeciwdziałania przemocy na terenie Powiatu Mogileńskiego.

Głównym założeniem programów korekcyjno - edukacyjnych jest pomoc sprawcom w zaprzestaniu stosowania przemocy poprzez edukację mającą na celu: uświadomienie sprawcom czym jest przemoc, uzyskanie przez nich świadomości własnych zachowań przemocowych wobec bliskich, rozpoznanie przez nich sygnałów ostrzegawczych zapowiadających zachowania przemocowe, nabycie nowych umiejętności służących rozwiązywaniu konfliktów, sporów w rodzinie bez użycia agresji, naukę umiejętności partnerskiego układania stosunków w rodzinie, uczenie się korzystania z pomocy innych.

Obowiązek opracowania Programu Oddziaływań Korekcyjno – Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie w Powiecie Mogileńskim na lata 2021-2026, wynika z zapisu art. 6 ust 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie /Dz.U.2020.218 t.j. ze zm./, jako zadania z zakresu administracji rządowej realizowanego przez powiat.

1. Podstawy prawne Programu Oddziaływań Korekcyjno - Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie.

Działania ujęte w poniższym programie realizowane będą w oparciu o obowiązujące akty prawne, a w szczególności:

- Ustawę z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie /Dz.U.2021.1249.t.j./;
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno- edukacyjne /Dz.U.2011.50.259/;
- Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej /Dz.U.2020.1876.t.j. ze zm./;
- Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi /Dz.U.2021.1119 t.j./;
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” /Dz.U.2011.209.1245/;
- Uchwałę Nr 16 Rady Ministrów z dnia 1 lutego 2021 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021 /Monitor Polski, Dziennik Urzędowy RP z dnia 5 marca 2021 r., poz. 235/;
- Uchwałę Nr 1/39/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 13 stycznia 2021r. w sprawie przyjęcia „Wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2021 - 2026”;
- Uchwałę Nr 39/1652/21 Zarządu Województwa Kujawsko - Pomorskiego z dnia 6 października 2021 r. w sprawie przyjęcia programów: „Ramowy program ochrony ofiar przemocy w rodzinie” i „Ramowy program oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie”.

2. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Mogileńskiego.

W świetle ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie /Dz.U.2021.1249.t.j./ - przemoc to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc domowa charakteryzuje się tym, że:

1. Jest intencjonalna. Przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary.
2. Siły są nierównomierne. W relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy.
3. Narusza prawa i dobra osobiste. Sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku).
4. Powoduje cierpienie i ból. Sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Przemoc może przybierać różną postać. Wyróżnia się następujące formy przemocy:

- **przemoc fizyczną** – popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucenie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielenie komuś pomocy.
- **przemoc psychiczną** – to naruszenie godności osobistej, charakteryzuje się umniejszaniem poczucia własnej wartości u ofiary i doprowadza do odczuwania strachu, wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, stała krytyka, wmawianie choroby

- psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, organicznie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb.
- **przemoc ekonomiczna** – to naruszanie własności, uzależnienie ekonomiczne ofiary od sprawcy, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwienie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny, itp.
 - **przemoc seksualna** – to naruszenie intymności, wymuszanie na ofierze niechcianych zachowań seksualnych, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych ofiary, itp.
 - **zaniedbanie** – to naruszenie obowiązku opieki nad osobami bliskimi, to ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb życiowych najbliższych poprzez: nie dawanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nie udzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, itp¹

Przemoc w rodzinie nie jest zdarzeniem jednorazowym. Jej powstanie powoduje cykliczne powtarzanie się. W cyklu przemocy wobec bliskich obserwuje się trzy kolejno następujące po sobie fazy:

- **faza narastającego napięcia** - początkiem cyklu jest wyczuwalny wzrost napięcia, narastające sytuacje konfliktowe, których przyczyny mogą tkwić poza rodziną, czasem są to błahostki, drobne nieporozumienia powodujące dalszy wzrost napięcia. Zaczyna pojawiać się agresja.
- **faza ostrej przemocy** - następuje wybuch agresji, sprawca przemienia się w kata, może dokonać strasznych czynów, nie zwracając uwagi na krzywdę innych. W tej fazie najczęściej występuje interwencja, ofiary w afekcie decydują się wezwać pomoc, czy złożyć skargę.
- **faza miodowego miesiąca** - to czas skruchy i okazywania miłości. Sprawca zaczyna dostrzegać to, co się wydarzyło. Próbuje załagodzić sytuację, przeprosza, obiecuje poprawę, staje się uczynny i miły. Pozwala ofiarom uwierzyć, że teraz będzie inaczej, że to się więcej nie powtórzy. Ofiary zaś wierzą sprawcy wbrew zdrowemu

¹ Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” - www.niebieska.linia.pl

rozsądkowi, bo w głębi serca tego oczekują. Znowu narasta napięcie i wszystko zaczyna się powtarzać. Nawet jeśli przed chwilą były gotowe uciec, teraz zostają. Sprawca nie jest w stanie długo pełnić takiej roli: z jakiegoś powodu znowu narasta napięcie i wszystko zaczyna się powtarzać.

Występowaniu przemocy w rodzinie sprzyjają najczęściej takie czynniki ryzyka jak:

- **obniżona sprawność psychiczna i fizyczna** – osoba wobec której stosowana jest przemoc w rodzinie jeśli choruje, jest osobą starszą czy niepełnosprawną może zostać przez osobę stosującą przemoc zdominowana z uwagi na poczucie przewagi i przekonanie że z uwagi na swój stan zdrowia jest zależna od rodziny;
- **wzorce zachowań przemocowych** – twórca koncepcji stylów przywiązania - John Bowlby wskazuje, że relacja dziecka z rodzicem stanowi podstawowy element rozwoju psychospołecznego. Jeśli rodzic odrzuca dziecko, ignoruje jego potrzeby, konsekwencją takiej postawy jest narastająca złość, która kształtuje stały określony wzorec zachowania dziecka. Dziecko dostrzega świat zewnętrzny jako wrogi i niebezpieczny, w którym trzeba walczyć, aby osiągnąć swoje potrzeby. Osoba taka może w życiu dorosłym łatwo wpadać w gniew i eskalować zachowania agresywne;
- **normy społeczne i kulturowe** - życie w środowisku osób u których nadal przeważają przekonania np. o dominacji mężczyzny nad kobietą czy rodzica nad dzieckiem prowadzi do społecznego przyzwolenia na przemoc i podtrzymywania stereotypu autorytarnego modelu rodziny;
- **nadużywanie alkoholu** – alkohol poprzez obniżenie kontroli zachowań może przyczynić się do stosowania przemocy. Zniekształcenia poznawcze oraz zniekształcona interpretacja zachowań innych osób mogą prowadzić do nieprawdziwych wniosków i przekonań a tym samym zakończyć się agresją i złością. Stosowanie przemocy nie jest tożsame z występowaniem problemu alkoholowego, jednak statystyki nadal wskazują na wysoką korelację obu tych okoliczności;
- **trudności ekonomiczne rodziny** – czynnikiem który zwiększa poziom stresu i może prowadzić do eskalacji przemocy jest zła kondycja finansowa rodziny. Pochodnymi tego problemu mogą być problemy długotrwałego bezrobocia, utrata środków materialnych czy finansowych, problemy zdrowotne, które mogą współwystępować, nawarstwiać się i przy trudnościach w ich rozwiązaniu prowadzi do zachowań przemocowych;

- **osobowość osoby stosującej przemoc** - brak lub obniżony poziom adekwatnego poczucia winy oraz brak lub osłabiona kontrola impulsów to czynniki ryzyka stosowania przemocy tkwiące w osobowości osoby stosującej przemoc.

Warto podkreślić, że nie ma jednej przyczyny, która prowadzi do stosowania przemocy w rodzinie. Etiologia występowania przemocy w rodzinie rozpatrywana jest w aspekcie psychologicznym, kulturowym i społecznym.²

Należy również pamiętać, że bez pomocy z zewnątrz osoba doznająca przemocy rzadko kiedy jest w stanie sama ją przerwać. Zazwyczaj w fazie ostrej przemocy osoba poszkodowana skłonna jest do szukania pomocy, jednakże bez należytego wsparcia wycofuje się ze swoich działań.

Badanie zjawiska przemocy w rodzinie jest bardzo trudnym procesem ze względu na wiele czynników, zarówno kulturowych jak i społecznych, które często utrudniają bądź uniemożliwiają ujawnienie informacji o trudnej sytuacji rodziny na zewnątrz. Doświadczenie przemocy od osób bliskich lub też bycie świadkiem takich sytuacji wywołuje wiele psychologicznych mechanizmów powodujących m.in. syndrom wyuczonej bezradności, usprawiedliwianie sprawców, szukanie winy w sobie, poczucie wstydu, bezsilności. Osoby doświadczające przemocy przestają być aktywne, stają się wycofane i rezygnują z podejmowania działań. Uważają się za niemądre, niewykwalifikowane, bezużyteczne. Bardzo łatwo poddać je manipulacji i sugestii. Czynniki indywidualne, ale też i społeczne, kulturowe powodują, że proces uwidaczniania przemocy jest długotrwały i nieujawniany przez wiele lat. Świadcowie przemocy, którymi bardzo często w rodzinie są dzieci ponoszą ogromne koszty takich doświadczeń. Nawet jeśli nie doświadczają przemocy bezpośrednio to obserwując zachowania przemocowe utrwalają negatywne wzorce zachowań, które stają się często jedynym wzorcem postępowania na ich całe życie. Rzutuje to na nawiązywanie relacji, rozwiązywanie sytuacji trudnych, funkcjonowanie w życiu społecznym, przestrzeganie norm i zasad.

Według statystyk policyjnych za 2020 rok ponad 90,5 % sprawców przemocy domowej to mężczyźni, a ponad 87 % ofiar to kobiety i dzieci. Badania przeprowadzone przez prof. Beatę Gruszczyńską z Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości wskazują, że każdego roku przemocy fizycznej lub seksualnej doświadcza od 700 tys. do 1 mln. Polek, a 10 % kobiet w Polsce zostaje ofiarami gwałtu lub usiłowania gwałtu. Każdego roku w Polsce

² Ramowy program oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, Uchwała Nr 39/1652/21 Zarządu Województwa Kujawsko - Pomorskiego z dnia 6 października 2021r.

zostaje zgwałconych około 30 tys. kobiet, a ginie około 150 kobiet, które są ofiarami przemocy domowej. To trzy kobiety tygodniowo. W 2020r. policja zanotowała ponad 85 tys. ofiar przemocy dokonanej przez członka rodziny oraz ponad 73 tys. podejrzanych o jej stosowanie. W wyniku podejmowanych interwencji w 2020r. 288 dzieci zostało umieszczonych w niezagrażającym im miejscu (np. rodzina zastępcza, dalsza rodzina, placówka opiekuńczo- wychowawcza).³

W celu scharakteryzowania zjawiska przemocy na terenie Powiatu Mogileńskiego pozyskano dane dotyczące działań podejmowanych zarówno przez organy ścigania jak i zespoły interdyscyplinarne funkcjonujące przy ośrodkach pomocy społecznej na terenie Powiatu. Wskaźniki, które wykorzystano dla zobrazowania skali przemocy domowej dotyczyły liczby rodzin z terenu gminy borykających się z problemem przemocy domowej, liczby założonych „Niebieskich Kart”, charakterystyki sprawców przemocy w podziale na płeć i rodzaj stosowanej przemocy, liczby osób doświadczających przemocy oraz działań podejmowanych w celu zatrzymania przemocy w rodzinach.

Tabela nr 1 Zestawienie dotyczące zjawiska przemocy w podziale na poszczególne gminy za 2020r.

Charakterystyka przemocy w podziale na gminy		Gmina Mogilno		Gmina Strzelno		Gmina Dąbrowa		Gmina Jeziora Wielkie	
Liczba założonych „Niebieskich Kart”		48		22		19		15	
Charakterystyka sprawców przemocy:									
płeć		M	K	M	K	M	K	M	K
M - mężczyzna K- kobieta		45	3	18	4	19	0	12	0
rodzaj stosowanej przemocy	fizyczna	17		11		8		15	
	psychiczna	43		21		19		13	
	ekonomiczna	3		0		0		0	
	seksualna	1		0		0		0	
	zaniedbania	3		0		0		0	
	uszkodzenie mienia	0		0		0		0	
	groźby	0		0		0		0	
	inne	0		6		0		5	

³ Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” - www.niebieska.linia.pl oraz *przemoc w rodzinie* (2012 - 2020) www.statystyka.policja.pl

Liczba osób doświadczających przemocy, w tym:	50	38	19	13
kobiety	41	18	16	13
mężczyźni	4	4	2	0
dzieci	5	16	1	0

Podobnie jak z danych Komendy Powiatowej Policji wynika, że w zdecydowanej mierze to mężczyźni są głównymi sprawcami przemocy domowej, a doświadczają jej kobiety. Z problemem tym najwięcej rodzin boryka się na terenie Gminy Mogilno, tam też najczęściej uruchamiano procedurę „Niebieskiej Karty”. Na terenie wszystkich gmin sprawcy przemocy stosowali przemoc psychiczną oraz fizyczną.

Zespoły interdyscyplinarne podejmują szereg działań, stosując różnorakie narzędzia, tak aby zatrzymać przemoc domową. Członkowie zespołu kierują członków rodzin na spotkania grup wsparcia dla współuzależnionych czy dla kobiet doświadczających przemocy, cyklicznie monitorują ich sytuację udzielając wsparcia, motywują do zmiany, informują o możliwości i warunkach skorzystania ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, proponują pomoc specjalistów w tym psychologa, prawnika, terapeuty ds. uzależnień i przemocy, asystenta rodziny, poradnictwa medycznego i możliwości wykonania obdukcji. Współpracują także w wykonywaniu działań na rzecz rodziny z instytucjami mogącymi wykorzystywać własne narzędzia w celu zatrzymania przemocy. W ramach tej współpracy wnoszą do Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o leczenie odwykowe, wnoszą do Sądu o wgląd w sytuację rodziny, współpracują z instytucjami oświatowymi oraz kuratorami, zawiadamiają Prokuraturę o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. W sytuacji konieczności odizolowania od sprawcy kierują do Ośrodka Interwencji Kryzysowej.

Sprawozdania Komendy Powiatowej Policji w Mogilnie za rok 2020 wskazują podobnie jak statystyki ogólnopolskie, że to kobiety oraz dzieci w przeważającej mierze doświadczają przemocy a sprawcami najczęściej są mężczyźni. W 2020r. na terenie Powiatu Mogileńskiego policjanci przeprowadzili 643 interwencje domowe, z czego 95 dotyczyło bezpośrednio przemocy i zostało zakończone sporządzeniem formularza „Niebieska Karta” oraz stwierdzono 31 przestępstw znęcania się fizycznego i psychicznego. Przemocy doświadczyło 86 kobiet, 10 mężczyzn i 7 małoletnich. Sprawcami przemocy w przeważającej większości byli mężczyźni – 89 osób, 7 kobiet (nieletni w danym roku nie byli sprawcami

przemocy). Najwięcej z tych przypadków dotyczyło przemocy psychicznej – 93, fizycznej 60, seksualnej 0, innego rodzaju przemocy – 41.

Z powyższych danych jasno wynika, że liczba interwencji utrzymuje się na dość wyrównanym poziomie. Trudno nadto oszacować liczbę osób doświadczających przemocy, które nigdy dotąd nie zwróciły się o pomoc do odpowiednich służb, lub których przypadki nie zostały ujawnione. Zatem mając powyższe na uwadze należy wnioskować, że skala przemocy na terenie Powiatu Mogileńskiego może mieć znacznie większy zasięg niż podają statystyki policyjne.

W całym procesie działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie konieczna jest obecność prokuratury oraz wydziału karnego sądu. Z danych pozyskanych z Prokuratury Rejonowej w Mogilnie wynika, że w 2020 roku prowadzono 66 postępowań przygotowawczych dotyczących przemocy domowej, w tym w 27 sprawach sporządzono akt oskarżenia.

W II Wydziale Karnym Sądu Rejonowego w Mogilnie w 2020r. skazano 16 osób (15 mężczyzn i 1 kobietę) za stosowanie przemocy wobec członka rodziny, orzeczono 5 bezwzględnych kar pozbawienia wolności, 7 kar pozbawiania wolności z zawieszeniu oraz 4 kary ograniczenia wolności. W omawianym okresie sprawozdawczym nie orzeczono obowiązku uczestniczenia w programie korekcyjno - edukacyjnym dla sprawców przemocy w rodzinie.

Nadal niepokojący jest fakt, że tak nieznacząca liczba sprawców przemocy domowej ponosi odpowiedzialność za popełnienie przestępstwa. Koniecznym staje się wzmocnienie systemu wspierania osób doświadczających przemocy w dążeniach do poniesienia konsekwencji przez sprawcę, wzmacniania i motywowania służb do zbierania pełnej dokumentacji umożliwiającej skazanie sprawcy oraz wykorzystania wszystkich dostępnych narzędzi w całym procesie zatrzymywania przemocy domowej. Niezbędnym także jest podejmowanie działań informujących o konsekwencjach stosowania przemocy i możliwościach skorzystania z pomocy.

Konsekwencje wiążące się z takimi doświadczeniami mają wpływ na codzienne funkcjonowanie tychże osób, poczucie własnej wartości, wiary we własne siły i możliwości, poczucie krzywdy osób znajdujących się w ich centrum.

3. Założenia Programu Oddziaływań Korekcyjno - Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie.

- 1) Jednym z głównych założeń programu jest przyczynienie się do zaprzestania stosowania przemocy, a także zmiany zachowań, przekonań, zdobycia nowej wiedzy przez sprawców.
- 2) Powyższe założenie jest ściśle powiązane z kolejnym założeniem zapewnienia bezpieczeństwa osobie doświadczającej przemocy. Zatem program oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych z założenia jest dopełnieniem wszelkich oddziaływań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Praca ze sprawcą przemocy winna być niemalże równoległe podejmowana z pomocą dla osób doświadczających przemocy, tak aby rodzina została objęta systemowym wsparciem, co możliwe staje się tylko przy współpracy osób i instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy.
- 3) Następnym założeniem programu jest edukacja sprawcy w celu zaprzestania stosowania przemocy poprzez: uświadomienie sprawcy czym jest przemoc, uzyskanie przez niego świadomości własnych zachowań przemocowych wobec bliskich, rozpoznanie przez niego sygnałów ostrzegawczych zapowiadających zachowania przemocowe, opracowanie „planu bezpieczeństwa” zapobiegającemu użyciu przemocy, nabycie nowych umiejętności służących rozwiązywaniu konfliktów i sporów bez użycia przemocy, naukę partnerskiego układania stosunków w rodzinie, kształtowanie umiejętności wychowawczych w relacji z dzieckiem bez użycia przemocy, uczenie się korzystania z pomocy innych, naukę umiejętności konstruktywnego wyrażania uczuć.
- 4) Istotne założenie programu stanowi rozpoznanie i zmiana systemu przekonań i postaw osobistych u sprawcy przemocy w rodzinie – przez działania tj. sporządzenie diagnozy osobistych przekonań uczestników dot. postaw i nastawień emocjonalnych, które inicjują przemoc, promowanie postaw i wartości, które są alternatywne wobec postaw sprzyjających stosowaniu przemocy.
- 5) Spotkanie dla sprawców przemocy w rodzinie nie mogą odbywać się w miejscach,

w których udziela się pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie.

- 6) Zajęcia będą organizowane w formie sesji grupowych z możliwością rozszerzenia o sesje indywidualne. Ze względu na sytuację epidemiczną w kraju dopuszcza się możliwość realizacji indywidualnych konsultacji w ramach Programu w formie zdalnej.
 - 7) Osoby prowadzące spotkania będą prowadziły listy obecności uczestników.
 - 8) Program korekcyjno–edukacyjny prowadzony będzie przez co najmniej dwie osoby – kobietę i mężczyznę, co jest niezwykle ważne dla uczestników programu, gdyż umożliwia obserwowanie modelu komunikacji partnerskiej. Staje się też czynnikiem konfrontującym, który jest bardzo ważnym elementem w procesie zmian zachowania.
 - 9) Trenerzy programu winni charakteryzować się wysokim profesjonalizmem, aktualną wiedzą, przestrzeganiem zasad i norm społecznie akceptowanych.
 - 10) Program korekcyjno - edukacyjny powinien składać się z następujących elementów:
 - tematów edukacyjnych informujących o źródłach, przyczynach, przebiegu cyklu przemocy i etapów powstawania zachowań przemocowych, dynamice, etiologii i procesie powstawania wzorców zachowań z użyciem przemocy;
 - metody pracy stwarzające środowisko do korekcji lub zmian behawioralno – poznawczych: przekonań i postaw osobistych, funkcjonowania w środowisku rodzinnym i społecznym, ale także do refleksji dotyczącej własnych postaw, wzorów zachowań, poglądów wzmacniających zachowania przemocowe.
- 1) Program winien zostać realizowany podczas:
 - konsultacji indywidualnych mających na celu dokonania kwalifikacji do programu, podczas których zostanie sporządzone na piśmie wstępne rozpoznanie diagnostyczne obejmujące zagadnienia tj.:
 - a) okoliczności skierowania do programu
 - b) określenie czy uczestnik programu aktualnie stosuje przemoc
 - c) najgroźniejsze oraz typowe formy i okoliczności przemocowych zachowań
 - d) aktualną sytuację rodzinną i zawodową
 - e) cechy osobiste istotne dla pracy korekcyjnej.
 - zajęć grupowych, których celem będzie edukacja uczestników oraz warsztaty, podczas których będą prowadzone m.in. treningi komunikacji interpersonalnej, ćwiczenia zmieniające
-

myślenie i reakcję na przemoc.

4. Cele Programu Oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie.

Głównym celem programu jest **pomoc sprawcom w zaprzestaniu stosowania przemocy poprzez edukację**, mająca na celu:

- uświadomienie sprawcom czym jest przemoc;
- rozwijanie umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie;
- kształtowanie umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy w rodzinie;
- uzyskanie przez nich świadomości własnych zachowań przemocowych wobec bliskich oraz własnej odpowiedzialności za popełnione czyny oraz stworzenie własnego planu bezpieczeństwa;
- rozpoznanie przez nich sygnałów ostrzegawczych zapowiadających zachowania przemocowe;
- nabycie nowych umiejętności służących rozwiązywaniu konfliktów, sporów w rodzinie bez użycia agresji;
- naukę umiejętności partnerskiego układania stosunków w rodzinie, komunikowania się, uczenia się korzystania z pomocy innych, zmiany w przekonaniach dotyczących funkcjonowania rodziny;
- uzyskania informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

5. Zagrożenia w realizacji Programu Oddziaływań Korekcyjno - Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie.

Realizacja założeń zawartych w niniejszym programie wiąże się z ryzykiem wystąpienia zjawisk niepożądanych. Do zagrożeń w realizacji Programu Oddziaływań Korekcyjno - Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie zaliczyć można:

- negatywne wzorce zachowań społecznych (mity, stereotypy);
- uzależnienie od alkoholu;
- opór w zintegrowaniu działań różnych instytucji;

- brak wiary w skuteczność nowych rozwiązań;
- brak środków na realizację programu;
- niechęć instytucji do kierowania sprawców do uczestniczenia w programie;
- niechęć sprawców do regularnego uczestniczenia w zajęciach, niechęć do podejmowania działań na rzecz zmiany;
- trudności w dotarciu do miejsca zajęć.

6. Adresaci Programu Oddziaływań Korekcyjno - Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie.

Oddziaływania korekcyjno - edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie są kierowane w szczególności do:

- osób skazanych za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, odbywających karę pozbawienia wolności w zakładach karnych albo wobec których Sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary, zobowiązując je do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno - edukacyjnych;
- osób zmotywowanych przez zespół interdyscyplinarny bez formalnego sądowego obowiązku uczestnictwa w programie;
- osób stosujących przemoc w rodzinie, które uczestniczą w terapii leczenia uzależnienia od alkoholu lub narkotyków, lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, dla których oddziaływania korekcyjno - edukacyjne mogą stanowić uzupełnienie podstawowej terapii;
- osób, które z własnej inicjatywy i w wyniku innych okoliczności zgłoszą się do uczestnictwa w programie oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych, bez formalnego sądowego obowiązku udziału w programie, pragnące dokonać zmian swoich zachowań.

Osobę stosującą przemoc w rodzinie, u której zostało rozpoznane uzależnienie od alkoholu lub narkotyków, lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, kieruje się w pierwszej kolejności na terapię uzależnień.

7. Warunki uczestnictwa w Programie Oddziaływań Korekcyjno -

Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie.

Aby móc wziąć udział w Programie Oddziaływań Korekcyjno – Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie muszą być spełnione niżej wymienione warunki tj.:

- uznanie przez skierowaną osobę faktu stosowania przemocy we własnej rodzinie;
- systematycznie uczestniczyć w zaplanowanych zajęciach;
- bezpiecznie oraz zgodnie z zasadami współżycia społecznego, zachowywać się w trakcie uczestnictwa w zajęciach oraz innych miejscach pobytu;
- podpisanie przez uczestnika programu kontraktu, który określa szczegółowe zasady uczestnictwa;
- pisemne wyrażenie zgody na: przetwarzanie danych osobowych – pod kątem wymiany informacji między instytucjami zajmującymi się pomaganiem rodzinie uczestnika programu, kontakt osób prowadzących program z rodziną (ofiarami przemocy) uczestnika, okresowe monitorowanie zachowań i rzeczywistej sytuacji w rodzinie, w trakcie realizacji programu i do 3 lat po zakończeniu zajęć.

8. Podmioty i osoby realizujące Program Oddziaływań Korekcyjno - Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie na terenie Powiatu Mogileńskiego.

Program Oddziaływań Korekcyjno – Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie wpisuje się w zintegrowany system przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Mogileńskiego.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie /Dz.U.2021.1249.t.j./ wskazuje, że zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego, na zasadach określonych w przepisach Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej /Dz.U.2020.1976.t.j. ze zm./ lub Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi /Dz.U.2021.1119.t.j/. W zapisach art. 6 ust. 4 pkt. 2 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie znajdziemy obowiązek opracowywania i realizacja programów oddziaływań

korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Realizatorem Programu Oddziaływań Korekcyjno – Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie jest Powiat Mogileński, w imieniu którego działa Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mogilnie, które odpowiedzialne jest w szczególności za: rozpowszechnienie na terenie Powiatu Mogileńskiego informacji o realizacji niniejszego Programu, rekrutację uczestników do Programu, organizację zajęć w ramach oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych, obsługę finansową Programu.

Realizacja Programu nie może odbywać się bez współpracy z podmiotami podejmującymi działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Współpraca z instytucjami takimi jak: policja, ośrodki pomocy społecznej, zespoły interdyscyplinarne, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, instytucje oświaty, ośrodki zdrowia, sąd, prokuratura, zespół kuratorskiej służby sądowej, polegać winna głównie na kierowaniu osób stosujących przemoc w rodzinie do udziału w programie, udostępnianiu informacji dotyczących osób stosujących przemoc służbom pełniącym dozór czy kierującym te osoby do programu.

Nadzór i kontrolę nad realizacją programu oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych sprawuje Wojewódzki Koordynator Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Osoby realizujące programy oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych

Szczegółowe wytyczne dotyczące kwalifikacji prowadzących programy korekcyjno-edukacyjne zawarte zostały w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczących przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne /Dz.U.201150..259/.

Powyższy dokument określa kompetencje osób prowadzących:

1. ukończone studia II stopnia na jednym z kierunków: psychologia, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo - wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej.
2. Posiadać zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy

Program Oddziaływań Korekcyjno – Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie w Powiecie Mogileńskim na lata 2021-2026

w rodzinie w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym w wymiarze 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie

3. mieć udokumentowany co najmniej 3 letni czas pracy w instytucjach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Dodatkowo osoby realizujące program powinny: posiadać zdolność do korzystania z pełni praw publicznych i zdolność do czynności prawnych, nie być osobami karanymi i posiadać nieposzlakowaną opinię.

9. Źródła finansowania Programu Oddziaływań Korekcyjno - Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie.

Zgodnie z art. 6 ust. 5 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie /Dz.U.2021.1249.t.j./ środki na realizację i obsługę programów oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie zapewnia budżet państwa. Planowanie wydatków następuje na poziomie Powiatu. Realizacja Programu uzależniona jest od wysokości środków przekazanych samorządowi powiatowemu z budżetu państwa.

10. Czas realizacji Programu Oddziaływań Korekcyjno - Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie.

Zgodnie z zapisami zawartymi w zasadach otrzymania dotacji z budżetu państwa na prowadzenie programów korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na terenie województwa kujawsko - pomorskiego z dnia 7 kwietnia 2015 r. program powinien obejmować łącznie nie mniej niż 60 godzin, a przerwa między kolejnymi zajęciami nie może przekroczyć 1 tygodnia.

Zakłada się, że programy oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych będą realizowane w latach 2022-2026, jednakże zależne jest to wyłącznie od możliwości otrzymania środków finansowych na realizację powyższego zadania.

11. Monitoring i ewaluacja Programu Oddziaływań Korekcyjno -

Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie.

„Przebieg i efekty oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie objęte są działaniami monitorującymi i ewaluacyjnymi prowadzonymi przez powiat lub podmioty, którym powiat zlecił realizację prowadzenia oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych, a wyniki tych działań są wykorzystywane w pracach nad doskonaleniem i upowszechnianiem dalszych metod oddziaływań korekcyjno- edukacyjnych” zgodnie z zapisami § 8 Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczących przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno- edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno- edukacyjne /Dz.U.2011.50.259/.

Monitoring mający na celu zbadanie zasadności i efektywności programu korekcyjno- edukacyjnego wobec osób stosujących przemoc w rodzinie prowadzony będzie dwukrotnie podczas trwania programu (zwłaszcza na zakończenie dot. przebiegu i efektów oddziaływań), a także przez okres 3 lat po jego zakończeniu. Prowadzony będzie poprzez kontakt z uczestnikami, ich bliskimi oraz w oparciu o informacje pozyskane z policji, ośrodków pomocy społecznej, zespołów interdyscyplinarnych czy też kuratorów.

Niezbędne jest także dokonanie ewaluacji programu mającej na celu m.in. uzyskanie poniższych danych:

- ilości osób rozpoczynających i kończących program,
- zmiany zachowań, korzystania z proponowanych rozwiązań, ostatecznie zatrzymanie stosowania przemocy,
- ocena jakości przeprowadzonych spotkań, tj. sposobu prowadzenia, czasu ich trwania, korzyści z uczestniczenia w programie, przydatności informacji.

Ewaluacja przeprowadzona będzie przy użyciu ankiety, z której dane zostaną poddane analizie i opisanie w formie raportu.

Spis tabel

Tabela nr 1 Zestawienie dotyczące zjawiska przemocy w podziale na poszczególne gminy za

Program Oddziaływań Korekcyjno – Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc
w Rodzinie w Powiecie Mogileńskim na lata 2021-2026

2020r.9-10

